

úmyslu škodu někomu způsobiti (§ 101 tr. z.), tresce se jako přešupek proti veřejným ústavům a zařízením vězením od jednoho do šesti měsíců (§ 311 tr. z.).

2. Svádění ku trestným činům v podvodném úmyslu (§ 201 ad *d*) tr. z.); tyto činy musí býti však takového způsobu, že by poškozený k nim nedal svého souhlasu, kdyby podvodem k tomu nebyl pohnut (srv. čl. Podvod).

3. Svádění vojáka k porušení jeho vojenské služební povinnosti (§ 222 tr. z.) tvoří zločin nadřžování.

4. Svádění k činům nezákonným nemravným (§ 305 tr. z.; srv. čl. Pobuřování).

5. Svádění osob nedospělých a na rozumu chorých ke krádežím nebo zpronevěře podléhá dle § 465 tr. z. přísnějšímu trestu, než jaký na tyto delikty v § 460 tr. z. jest stanoven.

Svátky viz Klid nedělní sváteční a Prázdniny soudní.

Svazky celní a obchodní (rakousko-uherské).

I. První celní a obchodní svazek mezi Rakouskem a Uherskem byl uzavřen k návrhu regnikolárních deputací na dobu 10 roků na základě zák. ze dne 24. prosince 1867 č. 2 z r. 1868 a uh. z. čl. 14 z r. 1867; na to byl tento svazek zák. ze dne 27. června 1878 č. 62 ř. z. s četnými modifikacemi prodloužen na dalších 10 roků a pak zák. ze dne 21. května 1887 až do konce prosince 1897; v tomto zákoně je též ustanovení, že kdyby nebyl svazek žádným z obou kontrahentů vypovězen, pokládá se za mlčky obnovený na dalších 10 roků; v r. 1896 vypověděla však celní a obchodní svazek rakouská polovice říšská. Následkem známých zmatků v říšské radě byl obchodní a celní svazek s Uhrami na základě § 14 st. z. z. ze dne 21. prosince 1867 č. 141 ř. z. císařským nař. ze dne 30. prosince 1897 č. 308 ř. z. zachován v platnosti až do 31. prosince 1898 a císař. nař. ze dne 30. prosince 1898 č. 239 ř. z. prodloužen do 31. prosince 1899. Nejv. vlastnoručním listem ze dne 30. prosince 1897 č. 310 bylo nařízeno, že i posavadní poměr kvot (dle něhož obě polovice říšské přispívají na společné náklady) zůstati má nezměněn pro r. 1898; totéž prohlášeno nejv. list. ze dne 30. prosince 1898 č. 240 ř. z. pro rok 1899. Konečně prohlášena byla v říš. zák. č. 18 z r. 1898 úmluva mezi rakouským ministrem financí a rakousko uherskou bankou dne 31. prosince 1897 uzavřená, dle které prodlužuje se na základě cit. císař. nař. ze dne 30. prosince 1897 č. 308 ř. z. výsada jmenované banky až do 31. prosince 1898. Další úmluvou ze dne 31. prosince 1898 č. 2 ř. z. z r. 1899 prodloužena výsada ta opětně do 31. prosince 1899.

II. Obsah nynějšího svazku celního a obchodního.

1. Celnictví:

a) Obě polovice říšské tvoří jediné celní a obchodní území obklíčené společnou hranicí celní. Následkem toho nesmí žádný ze smluvníků po dobu tohoto svazku stížití předměty spotřeby, jež přecházejí z jedné říšské polovice do druhé, dávkami dovoznými, průvoznými neb vývoznými ať již druhu jakéhokoliv a k tomu cíli zříditi celní hranici. Vnitřními dávkami, ať jsou již druhu jakéhokoliv a ať se vybírají pro kohokoliv smí stížití jedna polovice věci přicházející z polovice druhé jen tou měrou, jakou stěžuje výrobky a produkty domácí. Celní výhrady jsou vyloučeny z této společné hranice celní.

b) Zákony nyní platné uvnitř společné hranice celní jakož i ve výhradách celních, podobně celní sazby, dále předpisy o vybírání a správě cel v obou polovicích říšských lze měnit nebo zrušit jen po společném dohodnutí se obou zákonodárství, pokud se týče příslušných ministrů odborných.

c) Pojetí území svobodného přístavu Terstského a Rjeckého do obecného rak.-uherského celního území staň se nejpozději 31. prosincem 1899 (viz zákony ze dne 30. června 1891 č. 76 a 77 ř. z. a ze dne 23. června 1891 č. 78 a 79 ř. z.).

d) Vybírání a správa cel ponechává se vládám obou polovic uvnitř území jim podrobeného.

e) Obě polovice jmenují inspektory, jež dohlížejí k tomu, by zachováno bylo stejné řízení ohledně správy a vybírání cel. Inspektoři tito jsou oprávněni přesvědčiti se o postupu, jakého šetří úřady celní a finanční v celnictví, a sdělují svá pozorování příslušnému ministru odborovému.

2. Smlouvy uzavřené s cizími státy, jichž předmětem jest upravení hospodářských vztahů k cizině, zejména smlouvy obchodní, celní, o plavbě námořské, konsulární, poštovní a telegrafní platí stejně jak pro země koruny uherské tak pro království a země v říšské radě zastoupené. Smlouvy takové ujednává a uzavírá — s výhradou ústavního schválení obou zákonodárství — ministr záležitostí zahraničních na základě úmluv, jež dějí se mezi příslušnými odbornými ministry obou polovic. Chce-li před vypršením takové smlouvy užití některá polovice práva výpovědi ve smlouvě vyhrazeného, sděl to před vypršením termínu vypovídacího druhé polovici a budiž se o dalším postupu dohodnuto. Nelze-li se v době této dohodnouti, vypoví ministr zahraničních záležitostí smlouvu, žádá-li za to jen jedna polovice.

3. Správa přístavního a námořního zdravotnictví obstarává se vzhledem ku plavbě námořské, námořnímu zdravotnictví a rybolovu vládami obou polovic dle stejných zásad a pokud možná stejným způsobem. Námořní lodi obchodní jsou opatřeny předepsanou společnou vlajkou. Ohledně plavby námořské a rybolovu jsou si lodi a příslušníci obou polovic jakož i území obou polovic na roveň postaveny. Zvláště nakládá se stejně s námořními lodmi obchodními obou polovic v přístavech obou polovic říšských. Kvalifikační certifikáty námořníků jsou vázány v obou polovicích stejnými podmínkami a rovněž mají stejnou platnost v obou polovicích. Všechny záležitosti, jež se vztahují na ochranu námořních lodí obchodních, jich mužstva neb jednotlivých námořníků a zastoupení jich zájmů v cizině spadají pod pravomoc úřadů konsulárních tam zřízených a ve vyšší stoličce pod pravomoc společného ministra zahraničních záležitostí, bez ohledu na příslušnost lodí, mužstva neb námořníků. Poplatky lodní vyměřují se v přístavech obou polovic dle stejné zásady; výminku činí poplatky povahy čistě místní. Stavba majáků, jež vzhledem k poloze prospívají přístavům obou polovic, děje se na společný náklad, který se dle klíče rozvrhne. V obou polovicích a v obchodním námořnictvu obou polovic platí stejné soukromé právo námořské, o jehož brzkou reformu nynější době odpovídající budiž se co nejrychleji postaráno.

4. Všechny záležitosti, jež týkají se plavby na řekách, o nichž platí ustanovení akty vídeňského kongressu a akty Dunajské z r. 1857, obstarává, pokud se týkají poměru k cizím státům, ministr zahraničních záležitostí. Ohledně výkonu plavby lodmi a vory na všech řekách vnitro-

zemských jsou si příslušníci obou polovic úplně na roveň postaveni. Říční lodě obchodní obou polovic, jež plují přes hranice mocnářství rakousko-uherského, vztyčtež v cizině, pokud toho třeba, společnou vlajku předepsanou pro lodi námořské.

5. Stávající již železnice budtež spravovány v obou polovicích dle zásad stejnorodých a železnice, které se nově vystaví budtež, pokud toho prospěch obapolného obchodu vyhledává, dle týchž nařízení stavitelských a provozovacích zařízení. Pořádati stavbu a provozování jízdy po železnicích místních, pokud takové dráhy nevykročí z hranic obojího obvodu zemí, zůstávají se každému obvodu zemí zvlášť o sobě.

6. Veškeré záležitosti konsulární spravuje společný ministr záležitostí zahraničných. Při zřizování a zrušování úřadů konsulárních, též při ustanovování instrukcí, jež se dáti mají úřadům konsulárním ve věcech obchodních, staň se úmluva mezi oběma ministry obchodu. Vůbec má ten i onen ministr obchodu u věcech svého oboru právo, vejíti s konsuláty v přímou korespondenci a konsuláty jsou povinny dáti jemu zprávy, jichž potřebuje. Periodické zprávy obchodní konsulátů budtež předkládány ministrem zahraničných záležitostí oběma ministerstvům obchodu. Ve všech záležitostech, týkajících se poplatků konsulských, jich vybírání a vyměřování, též o rekursech v těchto směrech podaných rozhoduje v poslední stolici způsobem administrativním společné ministerstvo zahraničných záležitostí a to v případech, kde toho potřebí, po úmluvě s příslušnými ministerstvy.

7. Ministerstva obou polovic propůjčují sobě vzájemně statistický materiál, týkající se věcí obchodních a komunikačních a přihlíží k tomu, by se z něho sestavil veškerý operát a uveřejnil se dle úmluv učiněných.

8. Důchodky solní a tabákové a dávky nepřímé, které na produkci hospodářskou přímo působí, jmenovitě daň z kořalky, z piva a z cukru budou se v obojím obvodu zemí spravovati dle umluvených stejných zákonů a předpisů, které lze též jen po společné úmluvě změnit. Restituce berní, vztažmo bonifikace za zdaněné věci přes společnou hranici celní vyvezené vypláceny budou prozatím společně od království a zemí na říšské radě zastoupených, pak od zemí koruny Uherské, jakož i od Bosny a Hercegoviny dle zák. ze dne 29. prosince 1879 č. 136 ř. z. s mocnářstvím celně spojených, avšak budou dodatečně zúčtovány a na řad zapisovány dle těchto ustanovení: Dotčené restituce berní, vztažmo bonifikace pro každé berní odvětví, k němuž se vztahují, — totiž pro potravní daň z výroby lihu a pro potravní dávku z výroby řepového cukru — budou zvlášť zapisovány na řad království a zemí na říšské radě zastoupených, pak zemí koruny Uherské, jakož i Bosny a Hercegoviny a to tak, že každá strana z berních restitucí, vztažmo bonifikací za toho kterého roku slunečního vyplacených nésti má právě tolik procent, kolika účastna jest v hrubém výtěžku, jehož všechny strany za téhož roku slunečního v příslušném odvětví berním dohromady dosáhly. Za hrubý výtěžek pokládají se berní sumy za dotýčného slunečního roku v příslušném odvětví berním buď hotově neb směnkami zapravené po srážce daně, která pro poruchy výrobní byla vrácena.

9. Nynější měna rakouská bude i příště, dokud nebude zákonem změněna, společnou měnou zemskou. Každé polovici se zůstává, by dala raziti také mince drobné 20 a níže 20 krejcarů, které mohou též v druhém

obvodu obíhati. Kolik čistého kovu mají tyto drobné mince obsahovati, kolik mají vážit a kolik jich může každá polovice dáti raziti, o tom rozhodnouti se může toliko společně s obojím zákonodárstvím (viz čl. Měna korunová, Mincovníctví).

10. Zavedené metrické míry a váhy mohou se změnit jen po společné úmluvě. Co se týče ustanovení, kolik čistého kovu má v sobě chovati zboží zlaté a stříbrné a jak se má k tomu přihlížeti, má se v obojím obvodu zemí dle týchž zásad předsejiti a tato pravidla lze změnit jen po společné úmluvě. (Viz čl. Puncovníctví.)

11. Příslušníci jednoho obvodu zemí, kteří chtějí v druhém obvodu obchod a živnosti provozovati nebo práci hledati, jsou, pokud se týče uvázání se v živnosti, provozování živnosti a daní, které mají platiti a jiných dávek veřejných, obyvatelům domácím na roveň postaveni.

12. Povolení k obchodu podomnímu, které se udělí v jednom obvodu zemí některému příslušníku dle platného předpisu, oprávnjuje jej, že může obchod podomní provozovati i v druhém obvodu s obmezeními i ohledně příslušníků tohoto obvodu platnými, když úřad příslušný byl prve list na provozování toho obchodu daný vidoval. Při propůjčování práva k obchodu podomnímu budiž šetřeno v obojím obvodu zemí pokud možná jednostejných pravidel. (Viz čl. Obchod podomní.)

13. Vynálezy a užívací vzorky (§ 1 zák. z 27. prosince 1893 č. 191 ř. z.) požívají v obou státních územích zákonné ochrany. Příslušníci jednoho státního území, jakož i osoby, které v tomto státním území mají své bydliště neb svůj závod, mohou ve druhém státním území ve všem, co týče se ochrany vynálezů a užívacích vzorků požívati týchž práv jako vlastní příslušníci. Jestliže vynález, v jednom území ohlášený, v 90 dnech po dni udělení patentu neb užívací vzorek, v jednom státním území ohlášený, ve stejné lhůtě po dni ohlášení také v druhém státním území ohlásí se jako vynález, pokud se týče vzorek užívací, tedy toto pozdější ohlášení má v každém směru týž účinek, jako kdyby se bylo stalo v čas první ohlášky. Vyhotovení a publikace, patentovými úřady jednoho státního území vydané, nepotřebují ověření, upotřebí-li se jich u patentových úřadů druhého státního území. Privilegia, dosud společnou shodou udělená, pokud by nebyla podrobena změně podle nových zákonných předpisů, podrží i dále platnost v obou státních územích po dobu svého trvání. Prodloužení, jakož i prohlášení za neplatné takovýchto privilegií stane se za společného srozumění obchodních ministerií obou státních území. Jestliže by obchodní ministerstvo jednoho území státního odepřelo svého přisvědčení, by privilegium bylo prodlouženo, pozbude privilegium moci pro toto státní území. Jestliže by přisvědčení k tomu, že privilegium bylo prohlášeno za neplatné v jednom státním území, bylo odepřeno neb nebylo dáno ve 3 měsících po doručení návrhu, pozbude privilegium pro ono státní území a v onom rozsahu moci, které jeho neplatnost vyřklo.

14. Nynější předpisy o ochraně známostí a vzorů lze měnit toliko po obapolné úmluvě. Když se složí a registruje známka, vzor neb model u některé komory obchodní toho neb onoho obvodu zemí, zjišťuje se tím skládajícimu zákonná ochrana v obojím obvodu zemí. Aby se známky ohlášené v obojím obvodu zemí chovaly v evidenci, povede se v obojím ministerstvu obchodu dle měsíčních oznámení obapolných ministrů obchodu rejstřík známkový.

15. Pošty a telegrafy zařídí a spravují se v každém obvodu zemí zvlášť o sobě, avšak pokud toho žádá prospěch obchodu, dle stejných pravidel.

16. Ve příčině ochrany vlastnictví duševního a uměleckého v obojím obvodu zemí stane se úmluva obapolným zákonodárstvím.

17. Společnosti akciové (společnosti komanditní na akcie), společnosti pojišťovací a společenstva hospodářská a výdělková v tom neb onom území státním dle zákona zřízené jsou oprávněny rozšiřovati činnost svou též na druhé území státní a tam závody pobočné zřizovati. Tyto společnosti jsou v takových případech na roveň postaveny domácím společnostem a ústavům a jsou podrobeny co se týče provozování v druhém státním území jen předpisům, které platí ohledně téhož zaměstnání společností a ústavů domácích.

18. Za účelem, by se připravily a zprostředkovaly stejné základy mezinárodních smluv obchodních v zákonodárství a správy cel, nepřímých dávek a jinakých záležitostí, k nimž se tato obchodní a celní smlouva vztahuje, schází se konference celní a obchodní, kterou tvoří obapolní ministři obchodu a financí a pokud se věc, o níž se má jednati, týče poměrů k cizině, společný ministr zahraničných záležitostí neb jejich zástupcové a ku kteréž, kdykoliv věc toho vyžaduje, povolají se znalci z obojího území státního, zvláště členové komor obchodních. Ministerstva každé polovice říšské, jakož i společný ministr zahraničných záležitostí jsou oprávněni, kdykoliv toho uznají potřebu, žádati za svolání konference celní a obchodní a nemůže obeslání konference býti odepřeno.

III. Osnova nové celní a obchodní smlouvy.

V dubnu 1898 předložila vláda sněmovně poslanecké osnovu nové celní a obchodní smlouvy, jichž podstatný obsah je tento:

1. V článku IV. pomýšlí se na revisi celní sazby a zavazují se obě vlády jednati o novém obecném tarifu a provésti jej ve vzájemném dorozumění nejpozději do r. 1902. Nebylo-li by možno tak učiniti, zavede se prozatímní sazba.

2. Zrušení mlecího řízení: Mlecí řízení mlýnů v celním území, jež melou cizí obilí pro vývoz, zrušuje se 1. červnem 1899. Mlecí řízení toto bylo dovoleno na základě čl. X. bod 2. zákona o celní sazbě ze dne 25. května 1882. Tímto předpisem vyhoví se naléhavému přání převážné většiny rakouských mlynářů a hospodářů.

3. Co se týče sazeb železničních, přijala osnova ustanovení, že se zavazují státní dráhy obou polovic souhlasiti se zavedením přímých sazeb, jde-li o zboží cizího státu, jež se dopravuje po jich tratích do ciziny.

4. Osnova zavádí odborné zpravodaje při zahraničních zastoupeních, kteří nejsou vyslanectvím aneb konsulátům přiděleni, požívají jejich ochrany a podpory a jich prostřednictvím mají žádosti u příslušných cizozemských úřadů informace k plnění svých úkolů potřebné.

5. Nové značné zdroje příjmů mají býti zajistěny v oboru daní nepřímých. Daň cukerní má býti zvýšena při metrickém centu ze 13 na 19 zl., daň z piva z hektolitrů a sacharometrového stupně ze 16·7 na 25 kr., daň z lihovin z hektolitrů a sacharometrového stupně z 35 na 50 zl. při kontingentovaném a z 45 na 60 zl. při nekongingentovaném lihu. Clo z petroleje stoupne rovněž dle dotyčné předlohy z 2 zl. ve zlatě na 3·50 zl. ve zlatě.

6. Akce valutní týká se umoření zbývajících 112 milionů státovek a jich záměny novými cennými známkami.

Svedení je zvláštním druhem návodu k činu trestnému a je přitěžující okolností při vyměření trestu za spoluvinu návodem založenou, zejména byly-li svedeny osoby mladé, nezkušené, dosud zachovalé (§§ 44 lit. *d* a 263 lit. *f* o. z. tr., § 112 lit. *c* voj. tr. z.). Svedení k těmto činům, jež o sobě nejsou bezprávními, nýbrž jen nemravnými, je zvláštním činem trestním, a sice:

1. Svedení osoby, jež byla výslovně nebo mlčky svůdci svěřena za účelem dohledu neb vyučování, k páchání nebo snášení smilného jednání, je zločinem, jenž se trestce těžkým žalářem od 1 do 5 roků (§§ 132, III. a 133 o. z. tr., §§ 411, III a 412 voj. tr. z.).

2. Svedení osoby pohlavně zachovalé ke smilstvu následkem kuplířství, byť i o sobě netrestného, je zločinem, jenž se trestce těžkým žalářem od 1 do 5 let (§§ 132-IV, 133 o. z. tr. a §§ 411-IV, 412 voj. z. tr.).

3. Svedení nezletilého syna neb nezletilého příbuzného v domě žijícího ke smilstvu ženštinou v domě žijící je přestupkem, jenž trestá se tuhým vězením od 1 do 3 měsíců. Přestupek ten stíhá se však jen k žalobě rodičů, příbuzných nebo poručníka (§§ 505 o. z. tr., 778 voj. tr. z.).

4. Svedení a zneuctění osoby pod přípovědí manželství, jež nebyla splněna, trestce se co přestupek tuhým vězením od 1 do 3 měsíců (§ 506 o. z. tr., § 779 voj. z. tr.).

5. Svedení mladistvých osob ku smilstvu ženštinami, jež provozují tělem svým smilnou živnost, netrestá více úřad bezpečnostní, nýbrž trestce se co přestupek tuhým vězením od 1 do 6 měsíců (§ 5 č. 5 z. ze dne 24. května 1885 č. 89 ř. ř. z. a § 783 voj. z. tr.).

Svépomoc.

I. Pojem a dějinný vývoj.

Svépomoc vůbec jest svémocné uplatnění skutečných nebo domnělých nároků právních, nešetříc státní autority. Moderní právní stát spočívá na negaci svépomoci a na vzájemném a všeobecném přesvědčení, že k iniciativě a úřednímu jednání jest povolán příslušný úřad, je-li porušen některý obor právní. Jest tudíž každý příslušník státu, co se týče třetím způsobeného porušení jeho práva, k tomu poukázán, aby ochrany u příslušného úřadu vyhledával. Chrání-li sebe sám, přestává tím uznávati státní moc a právní pomoc ve státě, a zapomíná, že donucovací moc nepřísluší jemu, nýbrž státu a že jen tehdy, podrobí-li se všickni jedné vůli, možný jest bezpečný právní stav, jak pro všechny, tak i pro každého jednotlivce. Svépomoc trestce se tudíž v každém právním státě, ježto by jinak povstala zhoubná válka všech proti všem, čemuž musí zákonodárství energicky zabrániti, jelikož zákon a právo nutno vykonávati jediné orgány k tomu povolanými. Již v římském právu byla svépomoc zakázána a dekret císaře Marka Aurelia (decretum divi Marci) nařizoval, že každý, kdo obchází se soudcovskou pomocí, domáhá se svého právního nároku násilně a svémocně, má tohoto právního nároku, je-li odůvodněn, pozbyti, je-li neodůvodněn, má dvojnásobné odškodnění poskytnouti. Ačkoli říšské zákony německé rovněž trestaly svépomoc, užívalo se jí přece po celý středověk v rozbojích šlechty a měst. Ve skutečnosti byly i zakládány dokonce jednoty a spolky za účelem důraznějšího provádění svépomoci, čehož nebylo se lze uvarovati, ježto nebylo spořádaného soudnictví. Ba i po vyhlášení věčného míru zemského a po dosazení říšského komorního soudu (r. 1495)